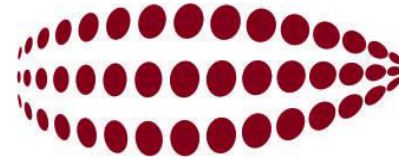

SUSTINNO

Sociālais kapitāls un lauksaimniecības kooperatīvi

Ligita Melece

Ligita.melece@arei.lv

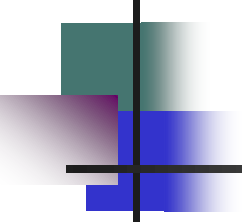
Agroresursu un ekonomikas institūts (AREI)

LU 74. konference, Rīga, 11.03.2016.

Ilgtspējīga attīstība

- dabas kapitāls;
- fiziskais jeb ražošanas kapitāls;
- cilvēkkapitāls
un līdztekus
- sociālais kapitāls.

Sociālais kapitāls

Sociālā kapitāla mērīšana

Dažādu veidu kvalitatīvo, salīdzinošo un kvantitatīvo pētījumu metodoloģiju kombinēšana (Woolcock, Narayan, 2000; World Bank, 2011).

Viens no kvantitatīviem rādītājiem sociālā kapitāla attīstības mērīšanai ir dalība nevalstiskajās institūcijās, tostarp kooperatīvos (Wiesinger, 2007).

Kooperatīvs

Kooperatīvā sabiedrība — brīvprātīga fizisko un juridisko personu apvienība, kuras mērķis ir sniegt pakalpojumus tās biedru saimnieciskās darbības efektivitātes paaugstināšanai (LR “Kooperatīvo sabiedrību likums”).

Neatkarīga organizācija, kurā brīvprātīgi apvienojušās personas, lai īstenotu savas kopējās ekonomiskās, sociālās un kultūras vajadzības un vēlmes, izmantojot kopējo un demokrātiski kontrolētu (pārvaldītu) uzņēmumu (International Co-operative Alliance (ICA)).

Kooperatīvs

Kooperatīva darbībā tiek ievēroti šādi septiņi principi:

- labprātīga un atvērta dalība;
- demokrātiska biedru īstenota pārvaldība;
- biedru ekonomiskā līdzdalība;
- autonomija un neatkarība;
- izglītība, apmācība un informācija;
- sadarbība starp kooperatīviem;
- rūpes par sabiedrību.

Kooperatīvu principu raksturojums

Princips	Raksturojums
Labprātīga un atvērta dalība	Kooperatīvi ir brīvprātīgas organizācijas, kas atvērtas visu to personu dalībai, kas izmanto tā pakalpojumus un ir ar mieru akceptēt biedru pienākumus. Netiek pieļauta dzimuma, sociālā, rasu, politiskā vai reliģiozā diskriminācija.
Demokrātiska biedru īstenota pārvaldība	Kooperatīvi ir demokrātiskas organizācijas, kuras pārvalda tās biedri, aktīvi piedaloties un veidojot politiku un pieņemot lēmumus.
Biedru ekonomiskā līdzdalība	Biedri piedalās vienlīdzīgi kapitāla veidošanā un tā demokrātiskā pārvaldībā. Vismaz kapitāls ir kopējais kooperatīva īpašums.
Autonomija un neatkarība	Kooperatīvi ir autonomas pašpalīdzības un savu biedru pārvaldītas organizācijas

Kooperatīvu principu raksturojums

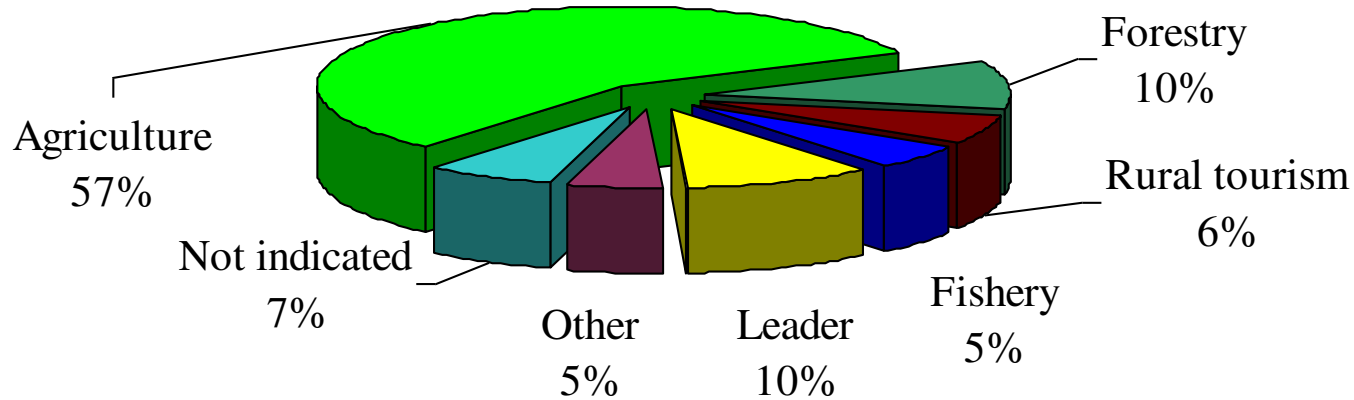
Princips	Raksturojums
Izglītība, apmācība un informācija	Kooperatīvi veic savu biedru izglītošanu un apmācību, ievēl pārstāvjus, vadību un darbiniekus, tādejādi efektīvi ietekmējot kooperatīva attīstību.
Kooperatīva sadarbība	Kooperatīvs stiprina kooperatīva attīstību un efektīvi apkalpo biedrus, sadarbojoties ar vietējām, nacionālajām, reģionālajām un starptautiskajām struktūrām.
Rūpes par sabiedrību (kopienu)	Kooperatīvi darbojas ilgtspējīgai savu sabiedrību (kopienu) attīstībai caur savu biedru apstiprinātām politikas nostādnēm.

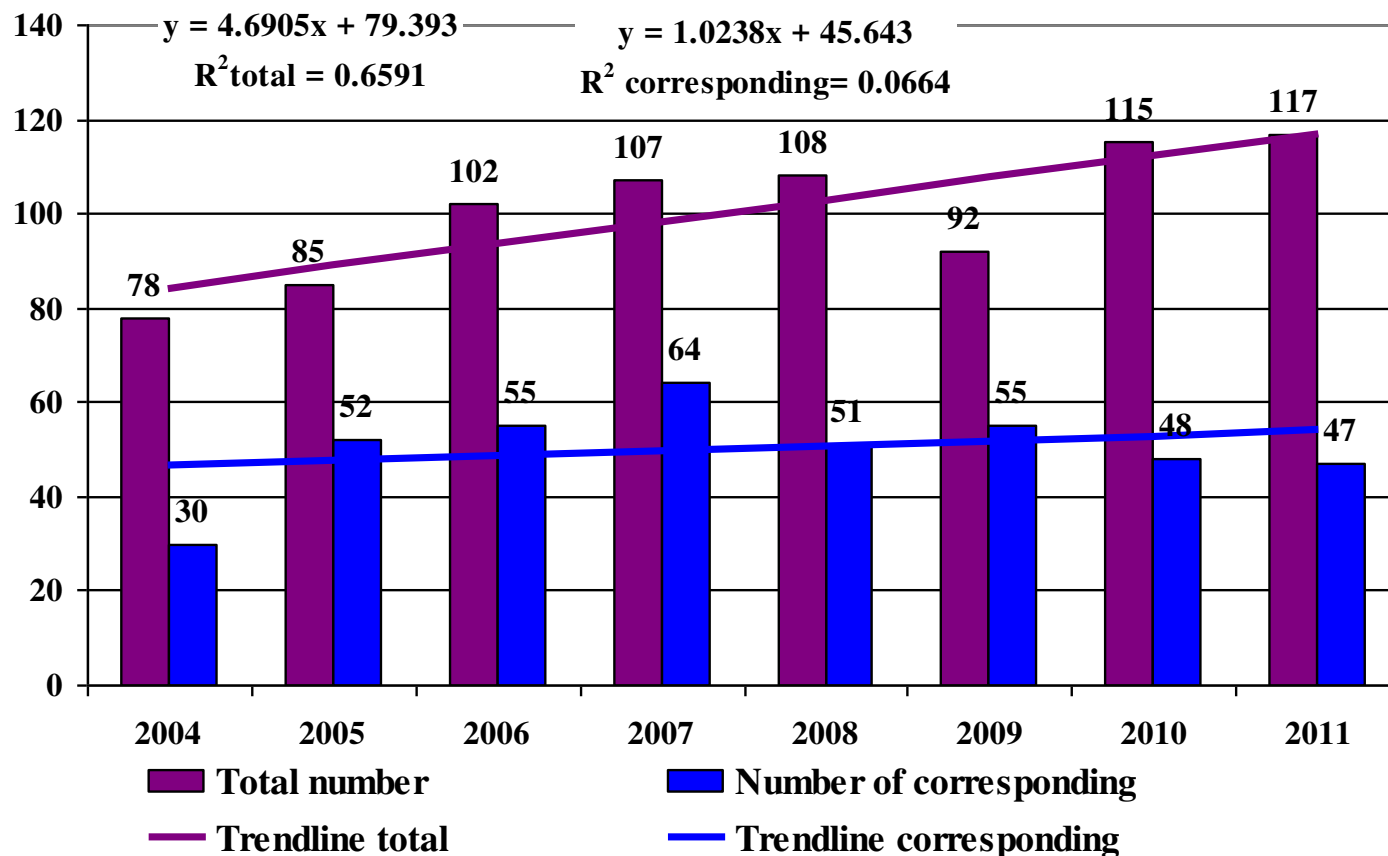
Sociālā kapitāla ieguvumi no kooperatīviem

	Vispārējais sociālais kapitāls	Kooperatīvu sociālais kapitāls
Strukturālā dimensija	Iesaistīto klientu skaits, kuri nav kooperatīva biedri	<ul style="list-style-type: none">■ asociāciju un organizāciju skaits, kuriem kooperatīvi pievienojas biznesa interesēs;■ saistīto asociāciju un organizāciju skaits, kuriem kooperatīvi pievienojas biznesa interesēs;■ biznesa partneru skaits, ar kuriem kooperatīvi sadarbojas, lai sasniegtu biznesa intereses.
Kognitīvā dimensija	Klientu lojalitāte vai apmierinātība	<ul style="list-style-type: none">■ to pašu partneru vai organizāciju dalība, kuri ir ietilpst strukturālajā dimensijā.
Kolektīvā darbība		<ul style="list-style-type: none">■ tikšanos skaits ar partneriem vai organizācijām, kuras ietilpst strukturālajā dimensijā;■ kopīgu projektu vai alianšu skaits.

Latvijas lauku kooperatīvu struktūra

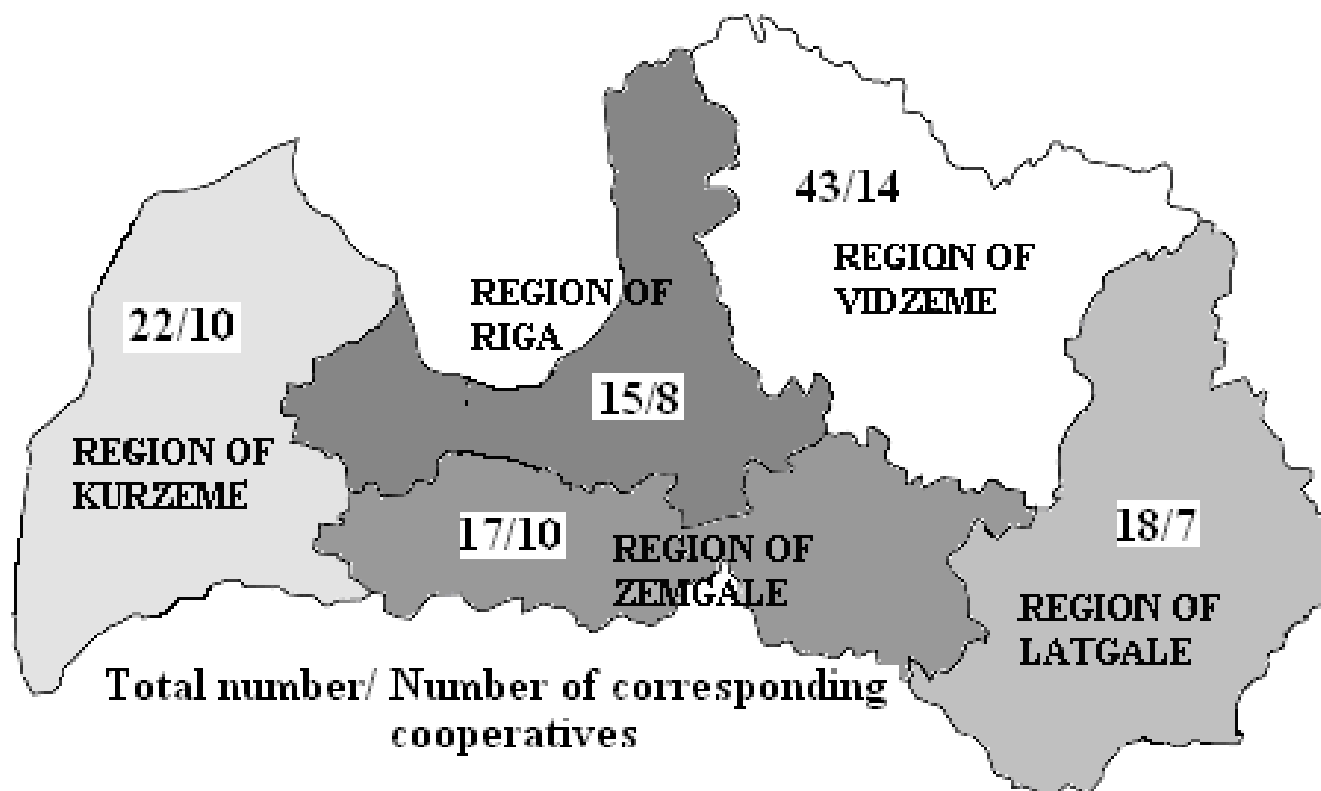

Lauksaimniecības kooperatīvu attīstības dinamika

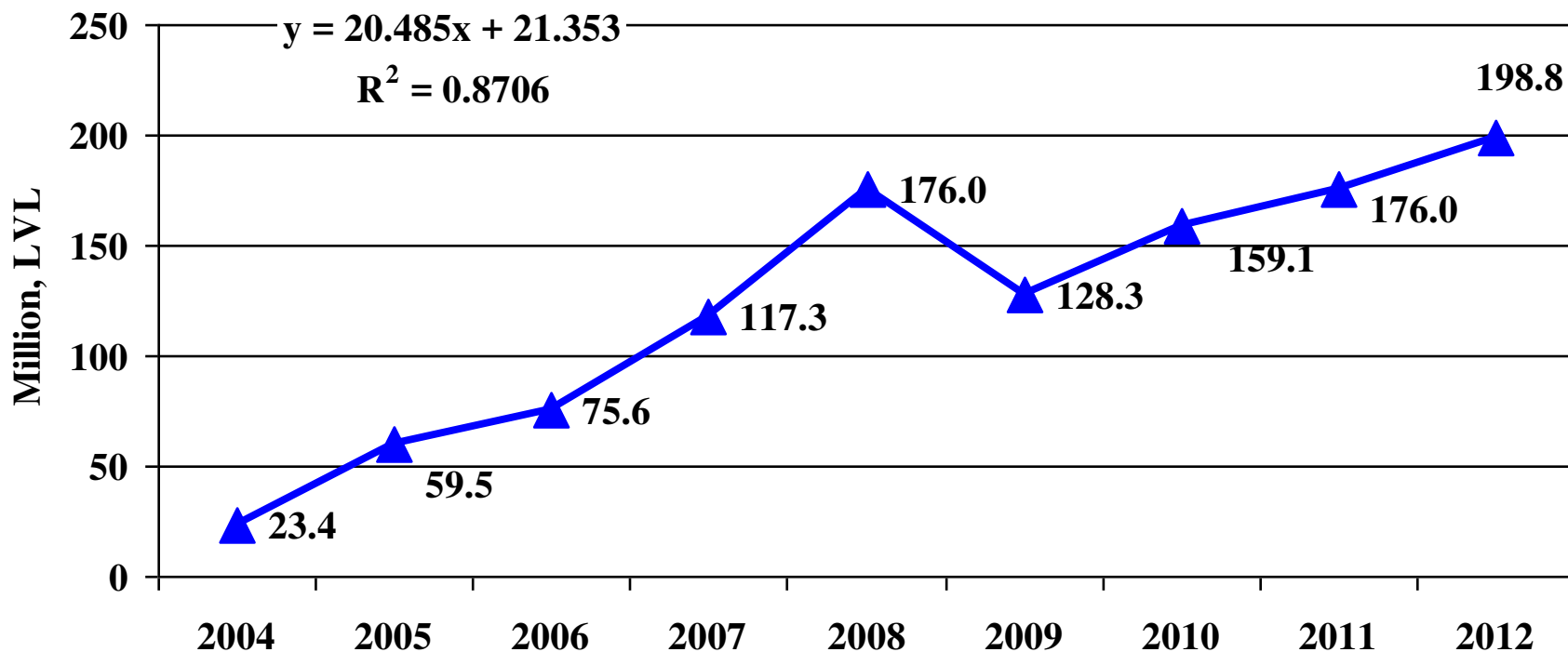
Avots: pēc Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas datiem

Lauksaimniecības kooperatīvi Latvijas reģionos

Avots: pēc Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas datiem

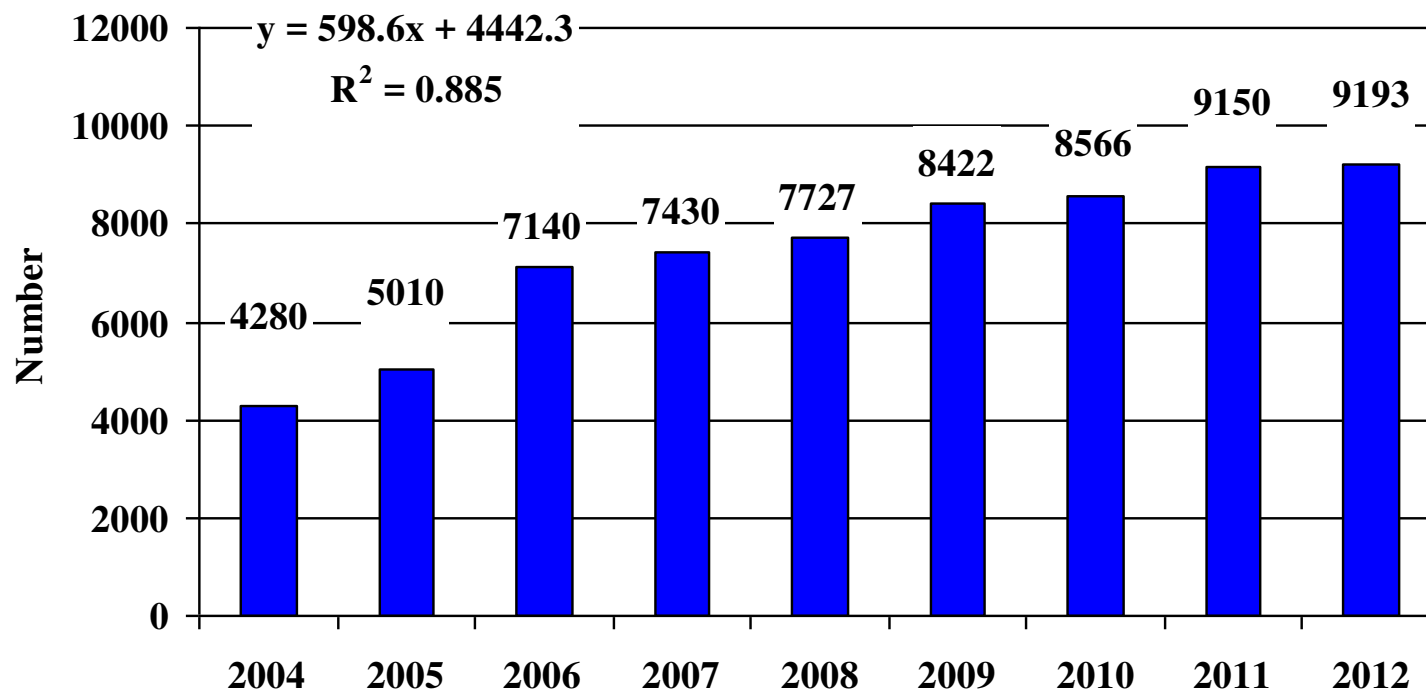
Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu apgrozījums, 2004.-2012.

$\alpha < 0.01; 8.5x$

Avots: pēc Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas datiem

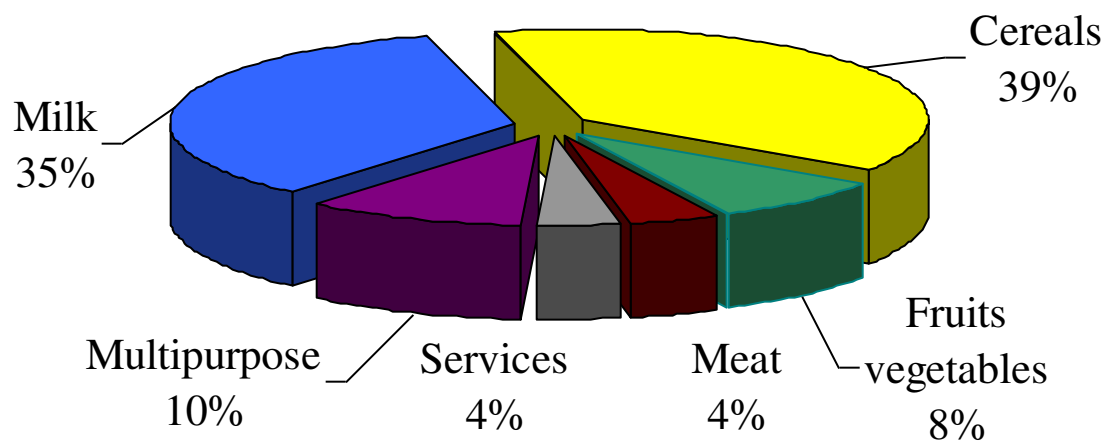
Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu biedru skaits, 2004.-2012.

$\alpha < 0.01; 2.15x$

Avots: pēc Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas datiem

Lauksaimniecības kooperatīvu struktūra, 2012

Avots: pēc Zemkopības ministrijas datiem

Lauksaimniecības kooperatīvs: piemērs

„Zaļais grozs” ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība, kas apvieno ap 20 bioloģiskās saimniecības no Nītaures, Skujenes, Līgatnes, Siguldas, Amatas un Vecpiebalgas pagastiem. “Zaļais grozs” piedāvā vairāk kā 100 bioloģiskās lauksaimniecības un pārstrādes produktus, kā arī tūrisma pakalpojumus.

Apgrozījuma pieaugums no 2010. gada līdz 2014. gadam bija 66%, bet atsevišķiem lauksaimniekiem vislielākais pieaugums bija 526% un 171%.

2012. gadā iegūts tituls “*Gada labākais lauksaimniecības kooperatīvs 2012 mazo kooperatīvu grupā*” LLKA rīkotajā konkursā.

LPKS „Saime”

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība „Saime” īsteno projektu tirdzniecības tīkla veikalos veidojot stendu “Saimes galds”, lai atbalstītu un attīstītu Latvijas ražotājus, kā arī, lai dotu iespēju patērētājam tikt pie bioloģiskiem, garšīgiem un svaigiem Latvijas ražotāju lauku labumiem.

LPKS „Saime” mērķis ir apvienot Latvijas ražotājus un saimniecības, lai ar prezentētu visu vietējo produktu klāstu.

LPKS „Saime” biedru vidū ir tādi kooperatīvi kā LPKS „Ziemeļoga”, LPKS „Zaļais grozs”, LPKS „Dundaga”, LPKS „Piena ceļš” piederošā A/S „Jaunpils pienotava”, z/s „Mucenieki”, SIA „Finansos”, SIA „EVI&JO”, SIA „Rosība”, SIA „Meduslācis”, z/s „Rūķīšu tēja”, SIA „Jolive”, z/s „Kalna Smīdes”, SIA „RicBerry”, A/S „Balvu Maiznieks”, z/s „Vecsiljāņi”, SIA „Dimdiņi”, SIA „SNIF”, z/s”Veckūkuri”, z/s”Rasas”, SIA”Mājas gardums”, SIA”GC Grand”.

Paldies par uzmanību!

SUSTINNO